

El Museu d'Història de Catalunya proposa una nova ruta pels carrers de Barcelona: 'L'estat català medieval i modern'

La ruta, que s'enceta aquest dissabte, convida a conèixer les principals institucions de poder entre els segles XIII i XVIII al Principat, quan Catalunya comptava amb una legislació i institucions de govern pròpies.

El Pla de Palau, la plaça Sant Jaume o la plaça del Rei són alguns punts destacats del recorregut.

La nova ruta se suma als itineraris que ja ofereix el Museu: 'A peu per la Barcelona de les dones', 'Barcelona 1714. Escenaris de la Guerra de Successió', 'La Barceloneta barroca (1753-1836)' i 'La Barceloneta industrial (1835-1965)'.

El Museu d'Història de Catalunya enceta el nou curs oferint una nova ruta pels carrers de Barcelona: 'L'estat català medieval i modern'. En la passejada s'aniran recorrent indrets que van acollir les principals institucions de poder entre els segles XIII i XVIII al Principat, i que ens permetran retrobar-nos amb l'Estat que els catalans van construir al llarg de gairebé 700 anys (entre els segles XI i XVIII).

La ruta es farà per primera vegada aquest dissabte, 17 de setembre, i, de manera excepcional, serà gratuïta amb motiu de l'estrena. A partir d'aleshores, la ruta s'oferirà cada tercer dissabte de mes a les 11.30 h. Les condicions i pautes seran les que ja s'apliquen per a la resta de rutes que ofereix el Museu.

Principals punts del recorregut

Els principals punts del recorregut són: el Pla de Palau, on hi havia el palau virregnal i el Consolat de Mar, essencial pel desenvolupament econòmic i polític de Catalunya; la plaça de Sant Jaume, centre del poder a la ciutat, amb la Diputació del General i la Casa de la Ciutat; i la plaça del Rei, amb el Palau Reial Major i el Palau del Lloctinent.

El Pla de Palau: el palau virregnal i el Consolat de Mar

A finals de l'època medieval i durant l'època moderna, el Pla de Palau fou una de les grans places de Barcelona i la principal zona d'accés al port, motiu pel qual s'hi van instal·lar institucions de primer ordre.

Donant nom a la plaça, entre 1663 i 1668 s'habilità l'antiga casa de l'Hala dels Draps per acollir la residència del virrei, el representant de la corona d'Aragó al Principat. Tot i això, puntualment hi residiren reis com Felip V, Carles IV o Isabel II i, fins i tot, l'arxiduc Carles el fixà com a centre de la cort. L'edifici tenia com a peculiaritat una passarel·la que l'unia directament amb la terrassa reial de Santa Maria del Mar però avui no es conserva, com tampoc l'edifici, que fou destruït en un incendi l'any 1875. A partir del seu record, es farà un repàs de la monarquia en l'època moderna i s'introduirà la figura del virrei.

Enfront del palau hi havia la Llotja de Mar, espai per a les relacions comercials dels mercaders des del segle XIV. L'increment de l'activitat marítima i comercial havia urgit els mercaders a sol·licitar un espai pels seus acords, que fins aleshores es celebraven als porxos o a la zona de la platja. Aviat esdevingué també la seu del Consolat de Mar, organisme que aplegava els mercaders de Barcelona i que fou una institució fonamental pel desenvolupament econòmic i polític català entre els segles XIV i XVI. La Llotja donarà peu a introduir la transcendència del

dret comercial català a Europa en el discurs del recorregut, així com la participació dels mercaders en les institucions polítiques.

Imatge de l'edifici, avui desaparegut, que havia acollit la residència virregnal al Pla de Palau (c. 1850)

La plaça de Sant Jaume: la Diputació del General i la Casa de la Ciutat

La plaça de Sant Jaume havia estat l'epicentre del poder de la ciutat de Barcelona des de l'època romana i va continuar sent-ho durant l'època moderna. Aleshores, hi trobàvem la Diputació del General i el Consell de Cent, que tenien per seu els actuals Palau de la Generalitat i la Casa de la Ciutat de Barcelona, respectivament. Coneixerem aquestes institucions i l'arquitectura de la plaça.

La Diputació del General tenia atribucions de garant constitucional, fiscals i representatives del país. Al llarg del segle XV va anar guanyant poder polític, ja que era l'única institució permanent, independent de la monarquia, amb presència a tot Catalunya i que comptava amb una font d'ingressos pròpia. S'explicarà perquè es va crear i com va anar evolucionant fins a quedar dissolta amb els fets de l'Onze de setembre de 1714.

La guia il·lustra les diferents institucions presentades al llarg del recorregut. Foto: MHC (Clara Magadan)

Enfront, la Casa de la Ciutat de Barcelona era la seu del Consell de Cent, una peça cabdal de l'ordre polític català tot i ser una institució municipal. Gaudia de gran influència gràcies a una sobrerepresentació a la Diputació del General i a exercir la presidència del braç reial de les Corts. A més, els ingressos econòmics que rebia li permetien una llibertat de moviments absoluta. Coneixerem els orígens del Consell de Cent, que es remunten al regant de Jaume I (1218-1276), i les competències que va anar assumint al llarg dels anys fins a quedar dissolt amb l'ocupació de Barcelona per part de les tropes borbòniques, com la Diputació del General.

La Cort General de Catalunya

El carrer de la Pietat, un espai tranquil dins de l'atapeït centre de la ciutat, ens servirà de marc per presentar els diferents estaments socials (l'eclesiàstic, el militar i el reial) i la Cort General de Catalunya, l'organisme en el qual reposava la sobirania catalana.

Convocada i presidida pel rei, a la Cort hi havia representació dels diferents estaments i estava formada pels privilegiats i per representants de les ciutats amb jurisdicció reial que tenien dret a ser-hi -que no eren totes-. Era responsable de rebre el jurament dels hereus de la Corona, aprovar els subsidis reials, votar les lleis del país i resoldre els greuges.

La plaça del Rei: el Palau Reial Major i el Palau del Lloctinent

Finalment, a la plaça del rei ens trobem amb el Palau Reial Major, que fou residència dels comtes de Barcelona i dels reis d'Aragó a Barcelona. Ens permetrà cloure el recorregut aprofundint en la potestat que tenia el monarca, tant en termes de justícia com de defensa del país.

Al costat del Palau Reial trobem el Palau del Lloctinent. Fou construït l'any 1549 per tal que hi residís el representant del monarca al Principat, però mai va arribar a fer aquesta funció. En canvi, sí va acollir la Reial Audiència de Catalunya, una institució creada l'any 1493 per Ferran II com a tribunal superior en qüestions civils i penals. Actuava, a més, com a òrgan consultiu per part del virrei en qüestions jurídiques i de govern. També resolvia els conflictes entre la Diputació del General i els oficials del rei, però la presència del virrei, que la presidia en nom del monarca, en desvirtuava la funció. Així mateix, l'ús que feia de les seves sentències va provocar una gran impopularitat de l'òrgan, fins el punt que els seus membres van ser perseguits durant la revolta del Corpus de Sang.

Interior del Palau del Lloctinent. Foto: MHC (Clara Magadan)

La fi de les institucions pròpies

El 16 de setembre de 1714, reunits a la Casa de la Ciutat els consellers de Barcelona, el que quedava de la Diputació del general i el braç militar, José Patiño, superintendent de Catalunya, llegí el decret que el duc de Berwick havia signat el dia anterior i pel qual quedaven extingides les institucions catalanes. S'explicarà en què va consistir la dissolució de les institucions, atribucions, competències i legislacions que havien estat pròpies durant l'època medieval i moderna i què va suposar això per a Catalunya.

Altres rutes per conèixer la nostra història

La ruta *L'estat català medieval i modern: principals institucions de poder entre els segles XIII i XVIII* se suma a les altres passejades guiades pels carrers de Barcelona que ja ofereix el museu cada dissabte a les 11.30 h:

A PEU PER LA BARCELONA DE LES DONES 1r dissabte de mes

Els carrers de Ciutat Vella han estat escenari quotidià de la vida de moltes dones anònimes amb els oficis més variats, però també del dia a dia de reines, metgesses, intel·lectuals, dones influents, etc., el nom de les quals ha arribat fins als nostres dies. Tot passejant, analitzarem l'evolució històrica del paper de les dones a la societat i coneixerem aquells indrets en els que encara avui podem trobar indicis del seu llegat.

BARCELONA 1714. ESCENARIS DE LA GUERRA DE SUCCESSIÓ 2n dissabte de mes

Us proposem una passejada pel escenari cabdals de la Guerra de Successió a Barcelona, el conflicte que suposà l'abolició de les constitucions i de les institucions de govern pròpies del Principat, a més de comportar grans canvis en la fisonomia de la ciutat. Al llarg del recorregut es visitaran els indrets on es produí el setge, que es prolongà durant catorze mesos i culminà l'11 de setembre de 1714 amb l'assalt de les tropes borbòniques comandades per Felip V.

L'ESTAT CATALÀ MEDIEVAL I MODERN 3r dissabte de mes

Un passeig per les principals institucions de poder entre els segles XIII i XVIII que ens permetrà retrobar-nos amb l'Estat que els catalans van construir al llarg de gairebé 700 anys. Durant l'època medieval i moderna a Barcelona es van anar creant espais i edificis on s'exercia el poder i que el simbolitzaven, com la residència reial i virregnal, la Diputació del General, la Casa de la Ciutat o la Llotja de Mar.

BARCELONETA BARROCA (1753-1836) 4t dissabte de mes

El barri de la Barceloneta fou creat extramurs de la ciutat sobre els terrenys recuperats al mar al voltant de l'illa de Maians, dissenyat per enginyers militars amb la intenció d'allotjar la creixent població barcelonina i instal·lar-hi activitats relacionades amb el port i el ram de la guerra. En aquest itinerari veurem com el disseny del barri constitueix encara avui un excel·lent exemple de l'urbanisme barroc acadèmic degut a la uniformitat dels seus carrers, habitatges i illes de cases i a l'afany de magnificència mitjançant el joc d'espais lliures i de les perspectives.

BARCELONETA INDUSTRIAL (1835-1965) 5è dissabte de mes

La Barceloneta va ser des dels seus orígens i al llarg de gairebé dos-cents cinquanta anys un dels barris més industrials de Barcelona. En una primera etapa es desenvoluparen activitats relacionades amb la construcció naval de vaixells que comerciaven amb la resta d'Europa i a Amèrica. En una segona etapa, a mitjans dels segles XIX i XX, la Barceloneta es convertí en el veritable bressol de la indústria mecanometal·lúrgica catalana, on s'hi localitzarien importants empreses d'aquest sector com la "Nuevo Vulcano", en funcionament des del primer terç del segle XIX, així com les principals empreses en la fabricació d'estructures metàl·liques i màquines de vapor (Tallers Alexander, Foneria Domènech, Maquinista Terrestre i Marítima) que abastiren la península de productes d'aquest sector. Pels mateixos anys, entrava en funcionament la fàbrica de la Catalana de Gas, i el 1847, l'estació de la primera línia de ferrocarril de Barcelona a Mataró.

Dades pràctiques:

Dia: Dissabte

Horari: inici a les 11.30 h al vestíbul del Museu

Preu: Públic general: 9'5€

Entrada reduïda: 8'5€

Públic amb entrada gratuïta al museu: 5€

Nens fins a 8 anys: Gratuït

Inscripcions i reserva: Per realitzar l'activitat, és necessari inscriure's prèviament al telèfon 93 225 42 44 o a l'adreça electrònica mhcvistes.cultura@gencat.cat. La ruta es durà a terme sempre i quan s'arribi al mínim de persones necessàries. En cas d'anul·lació, es comunicarà a les persones inscrites amb prou antelació.

Museu d'Història de Catalunya

Plaça de Pau Vila 3, Barcelona

93 225 47 00

www.mhcat.cat

Premsa:

93 225 47 00 / 658 472 610

idepedro@gencat.cat